

DUYGUSAL ZEKÂNIN KENDİNİ İFADE ETME İLETİŞİM BECERİSİNE ETKİSİ: ÖN LİSANS ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA*

THE EFFECT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE ON SELF-EXPRESSION COMMUNICATION SKILLS: A RESEARCH ON ASSOCIATE DEGREE STUDENTS

Öğr. Gör. Dr. Betül BALKAN AKAN¹

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, ön lisans okuyan öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerinin kendini ifade etme iletişim becerisine etkisini ortaya koymak olarak belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin duygusal zekâ düzeyleri ve alt boyutları, kendini ifade etme iletişim becerileriyle demografik özellikleri arasında farklılık olup olmadığının araştırılması hedeflenmiştir. Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Hayrabolu Meslek Yüksekokulunda sosyal bilimler alanındaki bölümlerde okuyan 181 öğrencinin katılımıyla ve anket tekniği yoluyla toplanan veriler SPSS 20 paket programında analiz edilerek yorumlanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, açıklayıcı faktör ve güvenilirlik analizleri, korelasyon ve regresyon analizleri ile Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; ön lisans öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerinin kendini ifade etme iletişim becerisini anlamlı ve pozitif yönde etkilediği; duygusal zekâ ile alt boyutları olan kendi duygularını değerlendirme, duyguların kullanılmasına ilişkin alt boyutları ile öğrencilerin iletişim dersi alma durumları arasında ve kendini ifade etme iletişim becerisi ile cinsiyet, sınıf ve iletişim dersi alma durumu açısından farklılık gösterdiği görülmektedir. Dolayısıyla duygusal zekâsı yüksek bireylerin kendini daha iyi ifade edebilme iletişim becerisine sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Duygusal Zekâ, İletişim Becerileri, Kendini İfade Etme, Ön lisans Öğrencileri.

JEL Sınıflandırma Kodları: I20, I23, M1, M10.

ABSTRACT

The purpose of the study is determined as revealing the effect of emotional intelligence levels of students studying associate degree on self-expression communication skills. In addition, it is aimed to investigate whether there is a difference between the emotional intelligence levels and sub-dimensions of the students, self-expression communication skills and demographic characteristics. The data is collected from 181 participant students studying in social sciences departments at Tekirdağ Namık Kemal University, Hayrabolu Vocational School, and analyzed and interpreted through survey techniques and SPSS 20 package program. Descriptive statistics, exploratory factor and reliability analysis, correlation and regression analysis and Mann-Whitney U test are utilised to analyze the data. According to the results of the research; emotional intelligence levels of associate degree students significantly and positively affects their self-expression communication skills; it is observed that emotional intelligence and its sub-dimensions differ between the sub-dimensions of evaluating their own emotions, the use of emotions, and the students' receiving communication lesson, and in terms of self-expression communication skills and gender, classroom and communication course taking. Therefore, it is concluded that individuals with high emotional intelligence have the communication skills to express themselves better.

Keywords: Emotional Intelligence, Communication Skills, Self-Expression, Associate Degree Students.

JEL Classification Codes: I20, I23, M1, M10.

* Bu çalışma için Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Etik Kurulundan 12394611-044-E. 61111 sayılı ve 11/11/2020 tarihli etik kurul onayı alınmıştır.

¹ Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Hayrabolu Meslek Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, bbalkan@nku.edu.tr

EXTENDED SUMMARY

Purpose and Scope:

The aim of the study was determined to reveal the effect of the emotional intelligence levels of the students studying at associate degree on their self-expression communication skills. In addition, it was aimed to determine whether there is a difference between the emotional intelligence levels and sub-dimensions, self-expression communication skills of the associate degree students and their demographic characteristics. The study contains limitations in terms of its subject and application. The subject of the study is limited to examining the effect of emotional intelligence level on the self-expression sub-dimension of communication skill. The ability of individuals to understand and be aware of the emotions of the other individuals firstly and then to be aware of them and to have the ability to express themselves play an important role in their lives. It is of great importance for university students to be able to express themselves correctly and effectively in terms of shaping their present and future in both their social and business lives. For this reason, it is thought that examining whether emotional intelligence levels have an effect on self-expression communication skills will contribute to the literature on the subject. In terms of time and cost, the research was limited to associate degree students studying in the departments of social sciences at Tekirdağ Namık Kemal University Hayrabolu Vocational School. The research does not aim to generalize the results obtained, and they are the results specific to the sample within the scope of the research.

Design/methodology/approach:

The universe of the research consists of first and second year students studying in the social sciences departments at Tekirdağ Namık Kemal University Hayrabolu Vocational School. The study was conducted between the 2020-2021 academic year, 15.11.2020-01.02.2021, as a questionnaire via e-mail and the internet, which are modern survey techniques. The convenience sampling method, which is one of the non-probabilistic techniques, was used in the sample of the study. There are a total of 186 students studying in the departments of social sciences, and after the analysis, it was determined that 126 students represented the universe at a 95% confidence level and 5% margin of error. In the research, it was aimed to reach the whole universe, but a total of 181 students could be reached. Since there was not an incomplete or incorrect questionnaire in the study, all 181 questionnaires sent were evaluated. The data obtained were analyzed and interpreted in the SPSS 20.0 package program. Frequency distributions, factor and reliability analysis, correlation and regression analysis were used in the study.

Findings:

According to the results of the research; it has been determined that the emotional intelligence levels of associate degree students have a significant and positive effect on their self-expression communication skills. As a result of the difference tests on demographic variables; no significant difference was found between emotional intelligence and its sub-dimensions and gender, age and class. While there is a difference between emotional intelligence and emotional intelligence sub-dimensions of evaluating their own emotions, the use of emotions, and the students' receiving communication lessons; it was determined that there was no difference between evaluating the emotions of others and regulating the emotions, which is the sub-dimension of emotional intelligence, and the students' receiving communication lessons. Communication ability to express oneself; it was concluded that there was no significant difference according to age, while it varied in terms of gender, class and taking communication lessons.

Conclusion and Discussion:

It was found that emotional intelligence has an effect on self-expression and communication skills; emotional intelligence and self-expression communication skills, which are sub-dimensions, between the sub-dimensions of evaluating their own emotions, the sub-dimensions of using emotions and the students' taking communication lessons; it is seen that there is a difference in terms of gender, class and taking communication lessons. In this context, it can be said that taking a communication course is important for students to evaluate and use their own emotions and develop their communication skills to express themselves. It can be stated that especially the emotional intelligence levels and self-expression skills of the students who take the communication course are at a better level. In addition, it is seen that the students taking communication course are second grade and second year students think that their communication skills of expressing themselves are better. In this context, it can be said that taking communication lessons contributes to the development of communication skills and especially for individuals to express themselves more comfortably. For this reason, it is obvious that the lessons taken by the students contribute to their personal development and awareness of their communication skills. Based on this, it can be said that giving the courses with communication content taken in the second year starting from the first year can contribute to the students' expressing themselves better. In addition to the content of the courses, paying attention to the fact that the people who teach the course are experts in their fields will contribute to achieving more positive results. In order to contribute to the emotional intelligence levels of the students and to improve their communication skills, trainings and seminars can be given in the field. In addition, the department advisors act in a constructive manner that will support the personal development of the students, and this will contribute positively to their development. For this reason, the concept of student counseling should not be perceived only as an intermediary for student affairs, especially in vocational schools. Student counseling qualifications and duties should be revised and steps should be taken to strengthen the implementation part. In this sense, the universities' approach to this situation sensitively and effectively transferring its importance to the intermediary consultants will contribute to the operation of the field of application more effectively.

1. GİRİŞ

Davranışları yönetme ve onlara güç verebilmede duygular büyük önem taşımaktadır. Duygusal zekâ bu anlamda sosyal bir varlık olan insanın temel yapısı ile doğrudan olarak alakalıdır. Salovey ve Mayer (1990), zekâ kavramını zihinsel kabiliyetlerin hiyerarşisi olarak ifade etmektedirler. Bu kavram, kişisel farklılıklar üzerinde mevcut kapasiteyi işleyip bilgiye dönüştürme durumunu düzenlemektedir. Paylaşmak, ortak kılmak anlamına gelen iletişim ise terim olarak sosyal ilişkilere aracılık etmektedir. Bu nedenle iletişim kavramı sosyal hayatın temel koşulu olarak görülmektedir. Bu bağlamda iletişim iki taraf arasında birbiri ile ilişkili mesaj alışverişi olarak tanımlanmaktadır (Gürşimşek vd., 2008, s. 2-3). Literatürdeki çalışmalara göre, kendi duygularını tanıyabilen ve yönetebilen, başkalarının duygularına ise duyarlı olabilen duygusal zekâsı yüksek bireyler insan ilişkilerinde başarılı olabilmektedirler. Ayrıca, bu bireyler fikir ve düşüncelerini açıkça ve direkt dile getirebilmektedirler (Büyükbese vd., 2017, s. 222). Bu nedenle duygusal zekâsı yüksek kişilerin kendini ifade etme iletişim becerilerinin daha iyi düzeyde olduğu söylenebilir. Bireylerin duygusal zekâ ve iletişim algılarının yüksek olmasının kendilerini ifade etme iletişim becerilerine yönelik performanslarını pozitif yönde etkileyeceği; ayrıca iletişim becerilerinin gelişmesi öğrencilerin iletişim sorunlarını yapıcı şekilde çözeceği düşünülmektedir.

Günümüz dünyasında bireylerin hem günlük hem de iş yaşamlarında başarılı olabilmeleri duygularını ve davranışlarını kontrol edebilmelerine ve kendilerini doğru bir biçimde ifade edebilmelerine büyük ölçüde bağlıdır (Taşhyan vd., 2015, s. 47-49). Duygularını değerlendirebilme onları yönetebilme ve iletişim kurarken kendini ifade edebilme gibi özellikler her ne kadar aile ortamında (İsme, 2004, s. 61) başlasa da çevresel faktörlerin desteği ile şekillenip değişebilmektedir. Bu değişimin olumlu ya da olumsuz olarak seyretmesi ise dış çevresel faktörlere göre değişebilir. Bu anlamda eğitimin ve öğretimin günümüzde işlevi daha iyi anlaşılmaktadır. Özellikle eğitim ve öğretimin amacına ulaşabilmesi büyük oranda insan faktörünün doğru bir şekilde yetiştirilmesine ve yönlendirilmesine bağlıdır. Bu nedenle bireylerin duygusal zekâlarının farkında olması ve kendilerini her alanda etkili ve doğru şekilde ifade edebilmeleri için kendi çabalarının yanında okudukları üniversiteden destek almaları hedeflerine ulaşmalarında önem arz etmektedir. İletişim becerisi olarak öğrencilerin en çok sıkıntı yaşadığı durumlardan bir tanesi olan kendini ifade becerisi hem sosyal hem de iş yaşamlarını etkilemektedir. Bu bağlamda özellikle iletişim becerilerinden kendini ifade etme boyutu üzerinde durulmaktadır (Doğruluk vd., 2019; Tepeköylü-Öztürk ve Soy Türk 2019; Korkut-Owen ve Bugay, 2014). Bu görüşten hareketle çalışmanın amacı ön lisans öğrencilerinin duygusal zekâlarının kendini ifade etme iletişim becerisine etkisini incelemektir. Ayrıca öğrencilerin demografik açıdan algılarının farklılık gösterip göstermediğini araştırmaktır.

Araştırmalar incelendiğinde iş yaşamında duygusal zekâsı yüksek olmanın yanında en iyi performans gösteren bireylerin çevreleriyle sağlıklı iletişim kurabilen ve kendini doğru ifade edebilen kişiler olduğu görülmektedir. Özellikle insan ilişkileri iyi olan ve kendini ifade edebilen bireyler oluşan sinerji ile daha büyük başarılar gösterebilmektedirler. Bu durum hem birey hem de örgütlere yarar sağlamaktadır (Wong ve Law, 2002, s. 242-243; Çetinkaya ve Alparslan, 2011, s. 364-365). Bu noktada üniversite okuyan öğrencilerin iletişim becerilerine sahip olmaları ve kendilerini ifade edebilmeleri gelecek hayatlarını şekillendirmede büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle araştırmanın öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerinin kendini ifade etme iletişim becerilerini ne yönde ve nasıl etkilediğini anlamada referans kaynak olması ve ayrıca kendilerini ifade etmeye yönelik iletişim becerilerini geliştirebilmeleri açısından yol göstererek literatüre katkı sağlaması hedeflenmektedir.

Duygusal zekâ ve iletişim becerileri konusunda üniversite öğrencileri üzerinde birçok araştırma yapılmasına rağmen, sadece ön lisans öğrencileri düzeyinde duygusal zekânın kendini ifade etme iletişim becerisine etkisinin incelenmesi ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin kendilerini ifade edebilme iletişim becerileri açısından gelecek kaygılarına dikkat çekilerek bu kaygıların giderilmesine yönelik öneriler sunulması yapılan çalışmayı özgünleştirmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Duygusal Zekâ

Zekâ kavramı, kişinin isteklerine kavuşabilmek için güçlü yönlerini öne çıkararak zayıf taraflarını kapatabilme yeteneğidir. Aynı zamanda zekâ, güç durumlarda dahi sahip olduğu enerjiyi yükseltip heyecanlanabilececek şeylere karşı koyma kapasitesi olarak da ifade edilmektedir (Çavuş vd., 2015, s. 5). Duygusal zekâ kavramı, Gardner'in içsel zekâ kavramıyla yakından ilişkilidir. Duygusal zekânın ilk tanımı Salovey ve Mayer (1990) tarafından geliştirilmiştir. Duygusal zekâ, bireyin kendisine ve başkalarına ait olan duyguları izleyebilme, bu

duyguların arasında ayrıma varabilme becerisi ile bilgiyi kişinin düşüncelerini ve eylemlerini yönlendirmek için kullanabilme gibi unsurları içeren bir tür sosyal zekâ olarak tanımlanmaktadır (Pursun ve Efiltili, 2019, s. 410; Libbrecht, De Beuckelaer vd., 2012, s. 2; Li vd., 2012, s. 440; Jaeger, 2003, s. 620).

Duygusal zekânın kavramsallaşma süreci 1995 yılında Daniel Goleman tarafından aynı isimde çıkan kitap ile başlamıştır. Goleman (1995), duygusal zekâ kavramını; sabır ve azim gibi nitelikleri içeren, temel yaşam yeteneği olarak ifade etmektedir. Daha sonra yaptığı araştırmalarında ise bu kavramı, bireyin kendisinin ve diğer kişilerin duygularını tanıma, kendi kendini motive edebilme, iş hayatındaki ilişkilerinde duygularını yönetebilme becerisi olarak görmektedir (Akt. Büyükbeşe vd., 2017, s. 223). Duygusal zekâ kavramı kişinin; duygusal sentez, tespit etme ve fonksiyonlarını ortaya koymaktadır. Son dönemlerde yapılan çalışmalarda duygusal zekânın, bireyin fiziksel ve zihinsel sağlığının yanı sıra (örneğin Goleman, 1995), akademik ve kariyer başarılarında da önemli bir rolü olduğu ifade edilmektedir (İyibaş ve Akin, 2021, s. 189; Cinel ve Oğan, 2021, s. 369; Wong ve Law, 2002, s. 242-243; Taşkın vd., 2010, s. 99).

Duygusal zekâ kavramı literatürde farklı ölçekler ile incelenmiş olup bu çalışmada Wong ve Law (2002)'in dört boyuttan oluşan duygusal zekâ adlı ölçeği bireyin kendisine ait duygularını ve diğer kişilerin duygularını değerlendirebilmesi, duygularını kullanabilmesi ve düzenleyebilmesi açısından incelenmektedir (Wong ve Law, 2002). Bu boyutlara ilişkin literatürde yer alan açıklamalar aşağıda verilmiştir:

Kendi Duygularını Değerlendirme: Bu boyut bireyin güçlü ve zayıf olduğu taraflarının farkında olması, sınırlarını çizebilmesi ve anlaması şeklinde tanımlanmaktadır. Duygusal zekâ düzeyi yüksek olan bireyler, kendi kişilik özelliklerinin diğer bireyleri etkileyeceğinin farkında oldukları için kendilerini açık ve kompleksiz olarak değerlendirmektedirler. Bu nedenle bu kişiler giriştikleri işlerde ne kadar risk alıp almamaları gerektiğini bilmektedirler. Ayrıca kendi duygularını değerlendirebilen bireyler, yüksek özgüvene sahip olup kendisi hakkında yapılan eleştirileri bir gelişim fırsatı olarak görmektedirler (Erdoğan, 2008, s. 65). Aslında tüm işlerde hislerimizi yöneten ve hislerimizi doğru algılayıp buna uyum sağlamamıza yardımcı olan ayrıca iş yaşamındaki becerileri geliştiren duygusal zekânın bir parçası öz bilinç sayesinde kendi duygularından emin ve kendi duygularının farkında olan kişi, çevresindeki insanları daha iyi anlayabilmektedir (Polat ve Aktop, 2010, s. 5). Kısaca, kendi duygularını değerlendirme, kişinin derinlerde yer alan duygularını anlayabilmesi ve bu duyguları doğal biçimde gösterebilme becerisiyle alakalıdır. Bu yeteneğe sahip bireyler, duygularını çoğu insandan daha erken hissedip kabul edebilmektedirler (Wong ve Law, 2002, s. 246).

Başkalarının Duygularını Değerlendirme: Karşı tarafın duygularını tanıyabilmek ve değerlendirebilmek anlamına gelen empati kavramı bireyin sosyal hayata uyum sağlamasını kolaylaştırmak üzere ortaya çıkmış sosyal bilişsel bir yetidir (Bora ve Baysan, 2009, s. 39). Bu becerisi daha çok olan kişiler, diğer bireylerin duygularını anlamada ve onların zihinlerini okumada daha hassas olabilmektedirler (Wong ve Law, 2002, s. 246). Empati, başkalarının duygularını veya hislerini anlama ve paylaşma kapasitesini açıklamak için kullanılan çok yönlü bir yapı (Decety ve Yoder, 2016) olup empatiye sahip bir birey; diğer bireylerin duyguları ile barışık, iyi bir dinleyici, duygusal ipuçlarına karşı duyarlıdır. Ayrıca bu bireyler başka bireylerin bakış açılarını anlamakta ve onlara yardımcı olmaktadır (Polat ve Aktop, 2010, s. 5).

Duyguların Kullanılması: Davranışlarımızı belirlemede ve yönlendirmede duygularımızın önemi büyüktür. Duygularını kullanabilme becerisine sahip olan bireyler günlük hayatlarında ya da iş yaşamlarında güven temelli ilişkiler kurabilmektedirler (Polat ve Aktop, 2010, s. 6). Performansı kolaylaştırmak adına duyguların kullanılması boyutu, bireylerin duygularını yapıcı faaliyetlere ve bireysel performansa yönlendirerek onlardan faydalanma yetenekleriyle alakalıdır (Hırlak vd., 2017, s. 110; Wong ve Law, 2002, s. 246).

Duyguların Düzenlenmesi: Duyguların yönetilmesi diğer bir ifade ile duyguların düzenlenmesi bireyin duygularını kontrol ederek tutarlı ve dürüst bir şekilde davranması bunun yanında değişimlere karşı kendini ayarlayabilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Erdoğan, 2008, s. 65). Duyguların düzenlenmesi, duyguların daha iyi tanınması ve onlarla etkili biçimde başa çıkabilmeye bilinçli bir efor sarfetmek ve anı yaşama yetisi kazanmak olarak ifade edilmektedir (Polat ve Aktop, 2010, s. 6). Ayrıca bu boyut, kişilerin psikolojik bir sıkıntı yaşamaları halinde daha çabuk bir biçimde toparlanmalarını sağlayacak yetenekle alakalıdır (Wong ve Law, 2002, s. 246).

Literatürde de belirtildiği üzere duygusal zekâ ile ilgili pek çok çalışma ve ölçek (Schutte vd., 1998; Goleman, 1998; Mayer ve Salovey, 1997; Bar-On, 1996) mevcuttur. Duygusal zekâsı düzeyi yüksek olan bireylerin kendi duygularını değerlendirebilmesi, onları kontrol edebilmesi, akıl ve duygu arasında bağlantı kurabilmesi ve kendisini motive edebilmesinin yanında, günlük hayatta ve iş yaşamındaki diğer bireylerle empati kurabilmesi ve

onların duygularına duyarlı olabilmesi, bireyler arası ilişkilerde başarılı olabilmesi bireysel ve örgütsel bağlamda daha uyumlu olmasını sağlayacak ve olası problemlerin çözümüne katkıda bulunacaktır (Yaşlıoğlu vd., 2013, s. 194-195).

2.2. Kendini İfade Etme İletişim Becerisi

İngilizce “communication” sözcüğünün karşılığı olan iletişim kelimesinin kökeni “communis”tur. Communis, Latince bir sözcük olup birçok nesneye veya birçok kişiye ait ortaklaşa gerçekleştirilen anlamına gelmektedir (Boz vd., 2021, s. 493). Anlam yüklü mesajların değişimi şeklinde ifade edilen (Gürşimşek vd., 2008, s. 3) iletişim kavramı, bireyler arası duyguların, düşüncelerin ve hislerin yazılı, sözlü ve işaretler yardımıyla aktarıldığı bir anlaşma süreci olarak tanımlanmaktadır (Elkatmış ve Ünal 2014, s. 109). İnsanlar için nefes almak kadar doğal bir eylem olan iletişim kavramı (Taşlıyan vd., 2015, s. 47-48) ne kadar detaylı tanımlanmaya çalışılırsa çalışılсын tanımı eksik kalmaktadır (Okkay ve Bal, 2021, s. 196).

Bireyler arasındaki ilişkiler iletişim vasıtasıyla yürütülmektedir. Bireyin duygularını, düşüncelerini ve tutumlarını anlaşılır bir biçimde aktarabilmesi (Ekici 2020, s. 293) bireyin iletişim becerisiyle mümkün hale gelmektedir. Etkin iletişim becerileri, sosyal yaşamda ve iş yaşamında ilişkileri daha kolay kılabilir (Türken vd., 2016, s. 448). İletişim becerileri; bireylerin çevreleriyle anlamlı yönde ilişkiler kurabilmesi, kendisini ve diğer insanları tanıyabilmesi, kendine ait duygularının bilincinde olması ve diğer insanların duygularını tanıyabilmesi, kendisini gerçekleştirilebilmesi ve sorunlarıyla baş edebilmesi gibi unsurları barındırmaktadır (Kuzu ve Eker 2010, s. 14). Etkili bir iletişimde; karşılıklı diyalogda cevap verme, verilen cevapta duygularını ve düşündüklerini yansıtabilme, soruları açıkça sorma, sözel olmayan ipuçlarını çözebilme, dinlemek için hevesli olma, göz teması kurma, etkin geribildirimde bulunma, empati kurabilme, eleştirilere olumlu cevap verme, çatışmaları yönetme ve sorunları uygun biçimde çözebilme gerekli olan beceriler olarak sıralanmaktadır (Oyur vd., 2012, s. 100). İletişim becerilerinin esas başlıkları, sözlü ve sözsüz iletilere duyarlı olmak, verimli şekilde dinleyebilmek ve etkili bir biçimde karşılık verebilmek olarak sıralanmaktadır. Son zamanlarda yapılan iletişim ve iletişim becerileri başlığı altındaki çok yönlü araştırmalar konunun önemini kanıtlar niteliktedir (Pınarcık vd., 2016, s. 38). İletişim, yaşamın her noktasında zorunlu bir ihtiyaç olarak görülmektedir. Toplumsal yaşamda ve örgütlerde başarılı ilişkilerin kurulması etkili iletişim ile olabilmekte ve özellikle yüz yüze ilişkilerin kurulduğu meslek gruplarında, bireylerin iletişim becerilerinin kalitesi önem arz etmektedir (Tepeköylü-Öztürk ve Soytürk 2019, s. 588). Bu anlamda öğrencilerin iş yaşamlarında başarılı olabilmeleri açısından kendilerini ifade edebilme becerilerini geliştirmeleri gereklidir.

Öğrencilerin kendilerini ifade edebilme iletişim becerisini kazanması önem arz eden bir konudur. Günümüzde yaşanan iletişim çatışmalarının nedenlerinden biri, iletişim becerilerinin bu bireyler ve toplumlar tarafından yeterince özümsememesidir. Bundan dolayı, bireylerin kendilerini ifade etme iletişim becerisinin kazandırılmasına dair çalışmaların toplumun tüm kesimleri için gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Doğruluk vd., 2019, s. 4). Kendini ifade edebilme iletişim becerisine sahip bir birey düşüncelerini ve fikirlerini istediği zaman açıkça ve sözel olarak söyleyebilmektedir. Ayrıca, bu bireyler duygularını rahat bir şekilde dile getirebilmektedir. Kendini ifade etme iletişim becerisine sahip bir kişi aynı zamanda karşındakini dinlerken anlamadığı bir detay olduğu zaman konuyu açıklığa kavuşturmak adına sorular sorabilmektedir (Korkut-Owen ve Bugay, 2014). Bu özelliklere sahip bireyler kendini ifade edebilme açısından iletişim becerisine sahip kişiler olarak tanımlanabilir.

2.3. Duygusal Zekâ ve Kendini İfade Etme İletişim Becerisi İlişkisi

Duygusal zekâ ve kendini ifade etme iletişim becerisinin ilişkisinin anlaşılmasına dair literatürde yer alan araştırmalardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Yorulmaz ve Kırac (2019) Selçuk Üniversitesi’nde okuyan 493 öğrenci üzerinde yapmış oldukları çalışmada duygusal zekâ ve iletişim becerileri arasında olumlu ve düşük bir ilişki tespit etmişlerdir. Ayrıca, temel becerilerle kendini ifade etmenin duygusal zekâyı etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Gül ve Güney (2019) lojistik sektöründe yer alan yedi büyük firmada 505 büro çalışanı üzerinde yapmış oldukları çalışmaları neticesinde, duygusal zekâ ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulmuşlardır.

Pelit vd. (2018) lisans düzeyinde turizm eğitimi alan Afyon Kocatepe Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencilerinin duygusal zekâ seviyelerinin iletişim becerileri üzerindeki etkisinin belirlenmesine yönelik araştırmasında 524 kişiye anket uygulamışlardır. Araştırma sonucu öğrencilerin duygusal zekâ düzeyleriyle iletişim becerileri arasında pozitif yönde ilişki bulunmuş; ayrıca duygusal zekânın öğrencilerin iletişim becerilerini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Türken vd. (2016) çalışmalarında ebelik okuyan 327 öğrencinin duygusal zekâlarıyla iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmada katılımcıların duygusal zekâ ve iletişim becerilerine ait puanlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ancak, katılımcıların duygusal zekâ seviyeleri ile iletişim becerileri arasında negatif yönlü ve oldukça zayıf bir ilişki saptanmıştır.

Pınarcık vd. (2016) araştırmalarında 114 okul öncesi öğretmen adayının duygusal zekâları ile iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemeye çalışmışlardır. Çalışma sonucunda katılımcıların duygusal zekâlarıyla iletişim becerileri arasında beklenenin aksine negatif yönlü ve düşük seviyede bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca, bu bireylerin duygusal zekâ düzeylerinin iletişim becerileri üzerinde yeterince etkiye sahip olmadığı tespit edilmiştir.

Tuncer ve Demiralp (2016) psikiyatri kliniklerinde çalışmakta olan hemşirelerin duygusal zekâ ve iletişim becerileri ilişkisinin belirlenmesine yönelik çalışmalarını, Ankara ilindeki beş üniversite eğitim hastanesi psikiyatri kliniklerinde çalışan 51 hemşire üzerinde yapmışlardır. Çalışma sonucunda, duygusal zekâyâ ait puan ortalaması yüksek bireylerin, iletişim becerileri puan ortalamasının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Taşlıyan vd. (2015) çalışmalarında 367 üniversite öğrencisinin duygusal zekâ, iletişim becerileri ve akademik olarak başarı seviyeleri arasındaki ilişkisini araştırmışlardır. Araştırma neticesinde, bu üç değişken arasında anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca duygusal zekâyâ ait; duygusal yönetim, empatik duyarlılık ve duyguların olumlu kullanımı alt boyutlarının iletişim becerileri üzerinde etkisi olduğunu tespit etmişlerdir.

Çetinkaya ve Alparıslan (2011) çalışmalarında 203 üniversite öğrencisinin duygusal zekâlarının iletişim becerileri üzerine olan etkisini araştırmışlar ve duygusal zekâyâ ait empatik duyarlılık alt boyutunun iletişim becerileri üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Gürşimşek vd. (2008) tarafından sınıf öğretmenliği ile okul öncesi öğretmenliği okuyan öğretmen adayları üzerinde yapılan çalışmada, duygusal zekâyâ iletişim becerileri arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Literatürde duygusal zekâ ve iletişim becerileri arasındaki ilişkileri inceleyen birçok çalışma mevcuttur. Duygusal zekâ ve iletişim becerileri ilişkisini inceleyen araştırmalar genel olarak eğitim sektöründe yapılmış olup farklı sektörlere ait araştırmalar da mevcuttur. Bu araştırmalar incelendiğinde, iki değişken arasında ilişki olduğunu ve birbiri üzerinde etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Literatürdeki kuramsal bilgilere ve araştırmalara dayanarak (Lopes vd., 2006; Kunıannatt, 2004; Morand, 2001) yapılan çalışma bu bilgiler ışığında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın diğer çalışmalardan ayrılan noktası özellikle duygusal zekânın kendini ifade etme iletişim becerisi açısından değerlendirilmesi ve öğrencilerin iletişim anlamında akademik ve gelecek iş yaşamlarına olumlu katkılar sağlayabilecek öneriler sunmaktır. Duygusal zekâ ve kendini ifade edebilme iletişim becerisi, günlük yaşamda ve iş hayatında başarıya ulaşmak için önemli anahtarlardır. Yapılan bu araştırmada ön lisans öğrencilerinin duygusal zekâlarının özellikle öğrencilerin büyük sorun yaşadıkları kendini ifade etme iletişim becerilerine etkisine yönelik yapılan çalışmalara, meslek yüksekokulu öğrencilerinin iletişim sorunlarının anlaşılabilmesi ve çözüm sunulabilmesi bakımından literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

3.1. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Kısıtları

Araştırmanın amacı, ön lisans okuyan öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerinin kendini ifade etme iletişim becerisine etkisini ortaya koymak olarak belirlenmiştir. Bunun yanında ön lisans öğrencilerin duygusal zekâ düzeyleri ve alt boyutları, kendini ifade etme iletişim becerileriyle demografik özellikleri arasında farklılık olup olmadığının belirlenmesi hedeflenmiştir. Araştırma, konu ve uygulama açısından bazı kısıtlar içermektedir. Araştırmanın konusu, duygusal zekâ düzeyinin iletişim becerisinin kendini ifade etme alt boyutu üzerindeki etkisinin incelenmesi ile sınırlıdır. Bireylerin öncelikle kendilerinin daha sonra ise karşısındaki bireylerin duygularını anlayabilmesi ve farkında olması ile kendini ifade edebilme iletişim becerisine sahip olmaları yaşamlarında önemli rol oynamaktadır. Üniversite okuyan öğrencilerin hem sosyal hem de iş yaşamlarında bugünü ve geleceğini şekillendirebilmeleri açısından kendilerini doğru ve etkili olarak ifade edebilmeleri büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle duygusal zekâ düzeylerinin kendilerini ifade etme iletişim becerilerine ilişkin etkisinin olup olmadığının incelenmesi konuya ilişkin olarak literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırma zaman ve maliyet açısından, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Hayrabolu Meslek Yüksekokulunda sosyal bilimler alanındaki bölümlerde okuyan, ön lisans düzeyindeki öğrenciler ile sınırlandırılmıştır. Araştırma, sonuçların genellenmesi amacı taşımamaktadır ve yapılan çalışma kapsamındaki örnekleme özgü sonuçlardır.

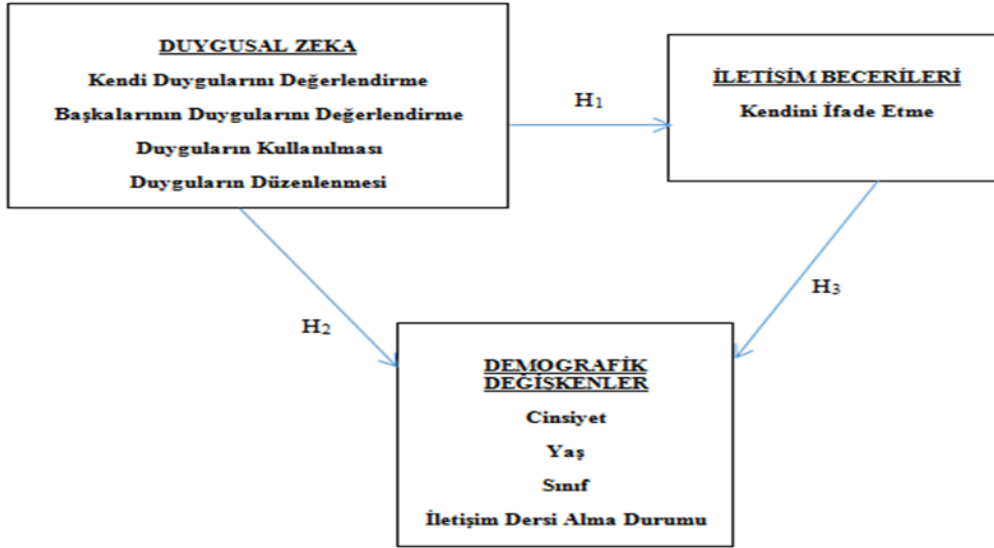
3.2. Araştırmanın Yöntemi ve Örneklemi

Araştırma evrenini, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Hayrabolu Meslek Yüksekokulu'nda sosyal bilimler alanındaki bölümlerde okuyan, birinci ve ikinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma, 2020-2021 eğitim öğretim yılı, 15.11.2020-01.02.2021 tarihleri arasında, modern anket tekniklerinden olan e-posta ve internet vasıtasıyla anket şeklinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın örnekleminde kolayda örnekleme metodu kullanılmıştır (Altunışık vd., 2012, s. 141). Sosyal bilimler alanındaki bölümlerde okuyan toplam 186 öğrenci bulunmaktadır ve yapılan analiz sonrasında 126 öğrencinin %95 güven düzeyinde ve %5 hata payı ile evreni temsil ettiği belirlenmiştir (Sample Size Calculator, 2020). Araştırmada tüm evrene ulaşılması amaçlanmış ancak toplam 181 öğrenciye ulaşılabilmektedir. Araştırmada eksik veya hatalı olan anket bulunmadığından dolayı 181 anketin tümü değerlendirmeye alınmıştır. Elde edilen veriler SSPS 20.0 paket programında analiz edilerek yorumlanmıştır. Araştırmada frekans dağılımları, açıklayıcı faktör, güvenilirlik, korelasyon ve regresyon analizleri ile Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Ayrıca bu çalışma için Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Başkanlığı'ndan, 11/11/2020 tarih ve 12394611-044-E. 61111 sayılı kararı ile etik kurul onayı alınmıştır.

3.3. Araştırmanın Modeli ve Hipotezler

Araştırma, ön lisans öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerinin kendini ifade etme iletişim becerileri üzerindeki etkilerini açıklamayı amaçlamaktadır. Araştırma modeline ait teorik alt yapı Şekil 1'de gösterilmektedir:

Şekil 1. Araştırma Modeli

Araştırmanın ana değişkenleri arasındaki kavramsal ilişkileri aktarabilmek adına gerçekleştirilen alanyazın araştırmasındaki görüşler de (Song, 2020; Alghorbany ve Hamzah, 2020; Amini vd., 2019; Raeissi vd., 2019; Büyükbeşe vd. 2017; Türken vd., 2016; Kaya vd., 2016; Taşlıyan vd., 2015; Cherry vd., 2013; Gürşimşek vd., 2008; Yousefi, 2006) dikkate alındığında, duygusal zekâsı yüksek bireylerin, kendini ifade etme iletişim becerilerini olumlu yönde etkileyebilecek düşüncesi doğrulanır niteliktedir. Bu bağlamda çalışmaya ait şu hipotezler geliştirilmiştir:

H_1 : Duygusal zekâ toplamı kendini ifade etme iletişim becerisini pozitif yönde ve anlamlı olarak etkilemektedir.

H_{1a} : Duygusal zekânın alt boyutu olan kendi duygularını değerlendirme kendini ifade etme iletişim becerisini pozitif yönde ve anlamlı olarak etkilemektedir.

H_{1b} : Duygusal zekânın alt boyutu olan başkalarının duygularını değerlendirme kendini ifade etme iletişim becerisini pozitif yönde ve anlamlı olarak etkilemektedir.

H_{1c}: Duygusal zekânın alt boyutu olan duyguların kullanılması kendini ifade etme iletişim becerisini pozitif yönde ve anlamlı olarak etkilemektedir.

H_{1d}: Duygusal zekânın alt boyutu olan duyguların düzenlenmesi kendini ifade etme iletişim becerisini pozitif yönde ve anlamlı olarak etkilemektedir.

H₂: Ön lisans öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ve alt boyutları demografik özelliklere göre farklılık göstermektedir.

H₃: Ön lisans öğrencilerinin kendini ifade etme iletişim becerileri demografik özelliklere göre farklılık göstermektedir.

3.4. Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplamak için anket tekniğinden yararlanılmıştır. Anket formu üç kısımdan oluşmaktadır ve çalışmada iki ayrı ölçekten yararlanılmıştır. Birinci bölümde demografik değişkenlere ait cinsiyet, yaş, kaçınıcı sınıfta öğrenim gördüğü ve daha önce iletişim dersi alınıp alınmadığına ilişkin toplam dört adet kapalı uçlu sorular bulunmaktadır. Anketin ikinci bölümünde katılımcıların duygusal zekâ seviyelerini ölçebilmek amacıyla Wong ve Law (2002) tarafından geliştirilmiş 16 ifade ve dört boyuttan oluşan “Duygusal Zekâ Ölçeği” kullanılmıştır. Duygusal zekâ ölçeğine ait alt boyutlar sırasıyla; kendi duygularını değerlendirme, başkalarının duygularını değerlendirme, duyguların kullanılması ve duyguların düzenlenmesi olmak üzere her biri dört ifadeden oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçe hali Aktaş ve Kaya (2015)’nin çalışmalarından alınmıştır. Bu ölçek aynı zamanda Turhan ve Çetinsöz (2019), Hu ve He (2018), Kong (2017), Hırlak vd. (2017), Gunkel vd. (2014), Akbolat ve Işık (2012), Li vd. (2012), Libbrecht vd. (2012), Polat ve Aktop (2010) tarafından yapılan araştırmalarda da kullanılmıştır. Anketin üçüncü bölümde ise ön lisans öğrencilerinin iletişim becerileri düzeylerini belirlemeye yönelik olarak Korkut-Owen ve Bugay (2014) tarafından geliştirilmiş olan “İletişim Becerileri Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 25 ifade ve toplamda dört boyuttan oluşmaktadır. Çalışmada öğrencilerin kendilerini ifade edebilmelerine ilişkin iletişim becerileri incelendiği için yalnızca dört ifadeden oluşan “kendini ifade etme” boyutu kullanılmıştır. Ölçek; Bugay ve Korkut-Owen (2016), Arıcı ve Angın (2017), Türker ve Özalp-Türker (2017), Dülger Ceylan ve Atalar (2018) tarafından yapılan araştırmalarda da kullanılmıştır. Ölçeklerde yer alan ifadelerin yanıtları için ise beş aralıklı Likert tipi dereceleme kullanılmıştır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Demografik Bulgular

Demografik değişkenler cinsiyet, yaş, kaçınıcı sınıfta öğrenim gördüğü ve daha önce iletişim dersi alınıp alınmadığı açısından değerlendirilmiştir. Ön lisans öğrencilerinin demografik özelliklerine ait sonuçlar Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Ait Betimsel İstatistikler

Değişken	Grup	Frekans	% Frekans
Cinsiyet	Kadın	112	61,9
	Erkek	69	38,1
Yaş	20 yaş altı	87	48,1
	20 yaş üzeri	94	51,9
Sınıf	1. Sınıf	72	39,8
	2. Sınıf	109	60,2
İletişim Dersi Alma Durumu	Evet	72	39,8
	Hayır	109	60,2

Araştırmaya katılan ön lisans öğrencilerinin %61,9’u kadın iken %38,1’inin erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların %51,9’u 20 yaşının üzerinde olup %48,1’i ise 20 yaşının altındadır. Sınıf açısından incelendiğinde ön lisans öğrencilerinin %39,8’i birinci sınıfta, %60,2’si ise ikinci sınıfta öğrenim görmektedir. Ön lisans öğrencilerinin iletişim dersi alma durumuna bakıldığında %39,8’inin iletişim dersi aldığı, %60,2’sinin ise iletişim dersi almadığı görülmektedir.

4.2. Açıklayıcı Faktör Analizi ve Güvenirlilik Analizine İlişkin Bulgular

Araştırmada ilk olarak açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ön lisans öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerini ölçmede verilere uygulanan temel bileşenler analizinde Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi, örneklem hacminin faktör analizi için yeterli olduğunu (KMO değeri ,825) göstermektedir. Ayrıca, Bartlett testi sonucu anlamlı çıkmıştır (1074,774; $p < .001$). Uygulanan faktör analiziyle verilerin varimax döndürülmesi neticesinde duygusal zekâ ölçeğinin özdeğeri 1’den büyük ve toplam varyansın %64,910’unu açıklayan dört faktör altında toplandığı bulunmuştur. Duygusal zekâ ölçeğinde ilk faktör olan “kendi duygularını değerlendirme” boyutu toplam varyansın %18,840’ını, ikinci faktör olan “başkalarının duygularını değerlendirme” boyutu toplam varyansın %17,387’sini, üçüncü faktör olan “duyguların kullanılması” boyutu toplam varyansın %15,380’ini, dördüncü faktör olan “duyguların değerlendirilmesi” boyutu ise toplam varyansın %13,304’ünü açıklamaktadır. Açıklayıcı faktör analizi neticesinde, duygusal zekâ ölçeğine ilişkin 16 sorudan “1” numaralı ifade ,50 faktör yükü altında olması sebebiyle çıkarılmıştır.

Ön lisans öğrencilerinin kendini ifade etme iletişim becerilerini değerlendirmelerine ilişkin olarak Kaiser-Meyer-Olkin testi, örneklem hacminin faktör analizi için yeterli olduğunu (KMO değeri ,670) göstermektedir ve Bartlett testi sonucu anlamlı bulunmuştur (129,924; $p < .001$). Yapılan faktör analiziyle verilerin varimax döndürülmesi neticesinde kendini ifade etme iletişim becerisine ait özdeğerin 1’den büyük ve toplam varyansın %51,599’unu açıklayan tek faktör olduğu bulunmuştur. Tablo 2’de duygusal zekâ ve kendini ifade etme iletişim becerisine ait oluşan faktörler ve faktör yükleri gösterilmektedir.

Tablo 2. Ölçeklere Ait Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Duygusal Zekâ Ölçeği	Faktör Yükü
Faktör 1: Kendi Duygularını Değerlendirme (Açıklanan Varyans: %18,840; Özdeğer: 2,826)	
2. Kendi duygularımı anlamada iyi bir anlayışa sahibim.	,819
4. Mutlu olup olmadığımı her zaman bilirim.	,721
3. Gerçekten ne hissettiğimi anlarım.	,665
Faktör 2: Başkalarının Duygularını Değerlendirme (Açıklanan Varyans: %17,387; Özdeğer: 2,608)	
6. Başkalarının duygularını anlamada iyi bir gözlemciyimdir.	,850
5. Ben her zaman arkadaşlarımdan davranışlarından duygularını anlarım.	,783
8. Çevremdeki insanların duygularını anlamada iyi bir anlayışa sahibim.	,660
7. Ben başkalarının hisleri ve duygularına karşı hassasım.	,565
Faktör 3: Duyguların Kullanılması (Açıklanan Varyans: %15,380; Özdeğer: 2,307)	
11. Ben kendi kendini motive eden bir kişiyim.	,809
10 Her zaman kendime yetenekli bir kişi olduğumu söylerim.	,794
12. Ben her zaman en iyiyi yapmaya gayret ettiğim konusunda kendimi cesaretlendiririm.	,772
9. Ben her zaman kendime hedefler koyar ve daha sonra onları en iyi bir şekilde gerçekleştirmek için çaba harcarım.	,569
Faktör 4: Duyguların Düzenlenmesi (Açıklanan Varyans: %13,304; Özdeğer: 1,996)	
15. Çok kızgın olduğum zaman hızla sakinleşebilirim.	,770
16. Kendi duygularımın kontrolünü iyi yaparım.	,755
13. Zorluklarla rasyonel bir şekilde baş edebildiğim için sınırlarımı kontrol edebiliyorum.	,720
14. Kendi duygularımın kontrolünde oldukça yetenekliyimdir.	,719
İletişim Becerileri (Kendini İfade Etme) Ölçeği	Faktör Yükü
Faktör 1: Kendini İfade Etme İletişim Becerisi (Açıklanan Varyans: %51,599; Özdeğer: 2,064)	
2. Düşüncelerimi istediğim zaman anlaşılır biçimde ifade edebilirim.	,808
20. Düşüncelerimi sözel olarak ifade edebilirim.	,798
17. Duygularımı rahatlıkla dile getirebilirim.	,674
5. Karşımdakini dinlerken anlamadığım bir ayrıntı olduğunda konunun açığa kavuşması için sorular sorarım.	,565

Likert ölçeğinden oluşan soruların güvenilirliğini ölçebilmek amacıyla Cronbach's Alpha güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Ölçeklere ve boyutlara ait güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Ölçeklere Ait Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Kullanılan Ölçek Adı	Boyutlar	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha (α)
Duygusal Zekâ	Kendi Duygularını Değerlendirme	3	,713
	Başkalarının Duygularını Değerlendirme	4	,745
	Duyguların Kullanılması	4	,795
	Duyguların Düzenlenmesi	4	,806
İletişim Becerileri	Kendini İfade Etme	4	,668

“Duygusal Zekâ” ve “Kendini İfade Etme İletişim Becerisi” için yapılan güvenilirlik analizi sonucunda duygusal zekâ ölçeği ($\alpha=,855$) ve alt boyutlarının oldukça güvenilir ($0,60 \leq \alpha \leq 0,80$) ve yüksek derecede güvenilir ($0,80 \leq \alpha \leq 1$) olduğu, kendini ifade etme iletişim becerisinin ($\alpha=,668$) de oldukça güvenilir ($0,60 \leq \alpha \leq 0,80$) olduğu (Lorcu, 2015, s. 208) sonucuna ulaşılmıştır.

4.3. Araştırma Hipotezlerine İlişkin Bulgular

Duygusal zekâ ölçeği ve alt boyutları ile kendini ifade etme iletişim becerisi boyutuna ait normallik testi neticesinde ($p<,05$) verilerin normal dağılıma uygun olmadıkları tespit edilmiştir. Bu sebeple Spearman Sıra Korelasyonu (Kalaycı, 2010, s. 117) kullanılmıştır. Çalışmaya katılan ön lisans öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerinin ve kendilerini ifade etme iletişim becerilerinin arasındaki ilişkiye yönelik olarak yapılan “Spearman Sıra Korelasyon” analizine ilişkin sonuçlar Tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 4. Duygusal Zekâ ve Alt Boyutları ile Kendini İfade Etme İletişim Becerisi Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Katsayıları

Değişkenler	Spearman Korelasyon Katsayısı	Kendi Duygularını Değerlendirme	Başkalarının Duygularını Değerlendirme	Duyguların Kullanılması	Duyguların Düzenlenmesi	Duygusal Zekâ Toplam
İletişim Becerileri (Kendini İfade Etme)	r	,475**	,434**	,535**	,230**	,554**
	p	,000	,000	,000	,002	,000

n=181, **p<,01

Tablo 4'te görüldüğü gibi duygusal zekâ ile kendini ifade etme iletişim becerisi arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki vardır ($p<,01$). Değişkenler arasındaki Spearman Korelasyon katsayılarına bakıldığında, duygusal zekâ toplamı ile kendini ifade etme iletişim becerisi arasında pozitif yönde genel olarak orta ($,40<r<,59$) kuvvette bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r=,554$; $p<,01$). Duygusal zekânın alt boyutlarından kendi duygularını değerlendirme, başkalarının duygularını değerlendirme ve duyguların kullanılması ile kendini ifade etme iletişim becerisi arasında da genel olarak orta ($,40<r<,59$) kuvvette ilişkiler mevcuttur. Diğer bir bulguysa duygusal zekânın alt boyutu olan duyguların düzenlenmesiyle kendini ifade etme iletişim becerisi boyutu arasındaki değer en zayıf ($,20<r<,40$) ilişkiye sahip olmasıdır ($r=,230$; $p<,01$). Bu nedenle ön lisans öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerindeki artışların kendini ifade etme iletişim becerisini artırdığı söylenebilir.

Korelasyon analizinin sonucunda belirlenen boyutlar arası ilişkilerin niteliğinin açıklanması amacı ile çoklu regresyon analizi; duygusal zekâ toplamının kendini ifade etme iletişim becerisi üzerindeki etkisini ortaya koyabilmek için ise basit regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Regresyon analiziyle bulunan sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Duygusal Zekâ Alt Boyutlarının Kendini İfade Etme İletişim Becerisine Etkisi ve Duygusal Zekâ ile Kendini İfade Etme İletişim Becerisi Arasındaki İlişkiye Ait Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Katsayılar	t	Anlam Düzeyi	Çoklu Bağlantı	
	β	SH	β_o			Tolerans	VIF
Sabit	4,791	1,107		4,329	,000		
Kendi Duygularını Değerlendirme	,375	,087	,292	4,328	,000	,708	1,413
Başkalarının Duygularını Değerlendirme	,219	,064	,220	3,447	,001	,792	1,262
Duyguların Kullanılması	,283	,051	,382	5,601	,000	,690	1,449
Duyguların Düzenlenmesi	-,054	,047	-,077	-1,156	,249	,733	1,364
Bağımlı Değişken: İletişim Becerileri (Kendini İfade Etme)			$R^2=$,434	F= 33,753	p= ,000	Durbin- Watson=2,018	
Sabit	6,529	1,033		6,321	,000		
Duygusal Zekâ Toplam	,173	,018	,584	9,615	,000		
Bağımlı Değişken: İletişim Becerileri (Kendini İfade Etme)			$R^2=$,341	F= 92,440	p= ,000		

Çoklu regresyon analizinde ilk önce değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu olup olmadığı incelenmiştir. Bu bağlamda tolerans değerlerinin ,690 ile ,792 arasında; varyans artış faktörü değerlerinin (VIF) 1,262 ile 1,449 arasında değiştiği belirlenmiştir. Çoklu regresyon analizinde tespit edilen tolerans değerinin 1'den büyük, VIF değerinin ise 10'dan küçük olması, değişkenler arasında çoklu bağlantı sorununun olmadığını göstermektedir (Kiremitçi ve Canpolat, 2014, s. 121; Topal vd., 2010, s. 54). Durbin-Watson testi değeri (2,018) 1,5 ile 2.5 arasında olduğu için oto-korelasyon yoktur. Durbin-Watson testi bu sonucun tesadüfi olmadığını ve gerçeği yansıttığını kanıtlamaktadır (Bertan, 2009, s. 211). Katsayılar ile ilgili bilgilerin yer aldığı Tablo 5'te, duygusal zekânın alt boyutu olan duyguların düzenlenmesine ait katsayı ($p>,05$) hariç tüm katsayıların p değerleri ($p<,05$) istatistiksel olarak anlamlıdır. Model incelendiğinde ön lisans öğrencilerinin kendi duygularını değerlendirmesinin bir birim artması kendini ifade etme iletişim becerisini ortalama ,38 artırmaktadır. Bu nedenle H_{1a} hipotezi kabul edilmiştir. Başkalarının duygularını değerlendirmenin bir birim artması kendini ifade etme iletişim becerisini ortalama ,22 artırmaktadır. Bundan dolayı H_{1b} hipotezi kabul edilmiştir. Duyguların kullanılmasının bir birim artması ise kendini ifade etme iletişim becerisini ortalama ,28 artırmaktadır. Bu sebeple H_{1c} hipotezi de kabul edilmiştir. Duyguların düzenlenmesine ait katsayı ($p>,05$) istatistiksel olarak anlamsız çıktığından dolayı H_{1d} hipotezi ise reddedilmiştir. Kendini ifade etme iletişim becerisini açıklamada modele en fazla katkıda bulunanın kendi duygularını değerlendirme değişkeni olduğu görülmektedir. Ayrıca bu model, kendini ifade etme iletişim becerisini %43 oranında açıklamaktadır. Duygusal zekâ toplamı kendini ifade etme iletişim becerisini pozitif yönde anlamlı olarak etkilemektedir, bu bağlamda H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Ön lisans öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri arttıkça kendilerini ifade etme iletişim becerileri de %34 artmaktadır.

Duygusal zekâ ölçeği ve kendini ifade etme iletişim becerisine verilen yanıtların normal dağılım gösterip göstermedikleri incelenmiştir. Veri seti 30 ve üstü olduğundan dolayı anlamlılık katsayısı olarak Kolmogorov-Smirnov değerleri baz alınmıştır. Yapılan analiz neticesinde ölçekler ve alt boyutlar $p<,05$ olduğundan normal dağılım göstermediği bulunmuş ve bu doğrultuda Mann-Whitney U testi (Kalaycı, 2010, s. 99) uygulanmıştır. Ön lisans öğrencilerinin cinsiyet, yaş, kaçınıcı sınıfta öğrenim gördükleri ve iletişim dersi alma durumlarına göre duygusal zekâ düzeylerini ve kendini ifade etme iletişim becerilerini gösteren analize ait sonuçlar Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6. Duygusal Zekâ ve Duygusal Zekâ Alt Boyutları ile Kendini İfade Etme İletişim Becerisine İlişkin Olarak Cinsiyet, Yaş, Sınıf ve İletişim Dersi Alma Durumuna Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	Sıra Ortalaması	Z	p	
Kendi Duygularını Değerlendirme	Cinsiyet	Kadın	90,28	-,238	,812
		Erkek	92,17		
Başkalarının Duygularını Değerlendirme	Cinsiyet	Kadın	94,75	-1,239	,215
		Erkek	84,91		
Duyguların Kullanılması	Cinsiyet	Kadın	91,58	-,189	,850
		Erkek	90,07		
Duyguların Düzenlenmesi	Cinsiyet	Kadın	93,46	-,810	,418
		Erkek	87,00		
Kendini İfade Etme İletişim Becerisi	Cinsiyet	Kadın	97,87	-2,266	,023
		Erkek	79,85		
Duygusal Zekâ Toplam	Cinsiyet	Kadın	93,88	-,941	,346
		Erkek	86,33		
Kendi Duygularını Değerlendirme	Yaş	20 yaş altı	90,08	-,230	,818
		20 yaş üstü	91,85		
Başkalarının Duygularını Değerlendirme	Yaş	20 yaş altı	89,35	-,412	,681
		20 yaş üstü	92,53		
Duyguların Kullanılması	Yaş	20 yaş altı	86,63	-1,086	,277
		20 yaş üstü	95,05		
Duyguların Düzenlenmesi	Yaş	20 yaş altı	85,79	-1,292	,196
		20 yaş üstü	95,82		
Kendini İfade Etme İletişim Becerisi	Yaş	20 yaş altı	89,32	-,418	,676
		20 yaş üstü	92,55		
Duygusal Zekâ Toplam	Yaş	20 yaş altı	85,18	-1,140	,150
		20 yaş üstü	96,39		
Kendi Duygularını Değerlendirme	Sınıf	1. Sınıf	87,56	-,729	,466
		2. Sınıf	93,28		
Başkalarının Duygularını Değerlendirme	Sınıf	1. Sınıf	85,54	-1,151	,250
		2. Sınıf	94,61		
Duyguların Kullanılması	Sınıf	1. Sınıf	85,11	-1,236	,217
		2. Sınıf	94,89		
Duyguların Düzenlenmesi	Sınıf	1. Sınıf	92,08	-,226	,822
		2. Sınıf	90,29		
Kendini İfade Etme İletişim Becerisi	Sınıf	1. Sınıf	81,38	-2,025	,043
		2. Sınıf	97,36		
Duygusal Zekâ Toplam	Sınıf	1. Sınıf	86,27	-,988	,323
		2. Sınıf	94,12		
Kendi Duygularını Değerlendirme	İletişim Dersi Alma Durumu	Evet	101,60	-2,243	,025
		Hayır	84,00		
Başkalarının Duygularını Değerlendirme	İletişim Dersi Alma Durumu	Evet	99,37	-1,764	,078
		Hayır	85,47		

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	Sıra Ortalaması	Z	p	
Duyguların Kullanılması	İletişim Dersi Alma Durumu	Evet	100,85	-2,066	,039
		Hayır	84,50		
Duyguların Düzenlenmesi	İletişim Dersi Alma Durumu	Evet	99,23	-1,725	,085
		Hayır	85,56		
Kendini İfade Etme İletişim Becerisi	İletişim Dersi Alma Durumu	Evet	101,82	-2,276	,023
		Hayır	83,85		
Duygusal Zekâ Toplam	İletişim Dersi Alma Durumu	Evet	103,38	-2,585	,010
		Hayır	82,83		

Duygusal zekâ ve alt boyutları ile cinsiyet, yaş ve sınıf arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>,05$). Duygusal zekâ ve duygusal zekâyâ ait kendi duygularını değerlendirme, duyguların kullanılmasına ilişkin alt boyutları ile öğrencilerin iletişim dersi alma durumları arasında fark olduğu görülürken ($p<,05$); duygusal zekâyâ ait alt boyut olan başkalarının duygularını değerlendirme ve duyguların düzenlenmesi ile öğrencilerin iletişim dersi alma durumları arasında fark olmadığı ($p>,05$) tespit edilmiştir. Bu bağlamda H_2 hipotezi kısmen kabul edilmiştir. Sıra ortalamalarına bakıldığında iletişim dersi alan öğrencilerin kendi duygularını daha iyi değerlendirdikleri, duygularını kullanabilmede iyi olduklarını düşündükleri, ayrıca iletişim dersi alan öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerinin daha yüksek olduğu algısına sahip oldukları görülmektedir.

Kendini ifade etme iletişim becerisi ile cinsiyet arasında ise anlamlı bir fark olduğu ($p<,05$) bulunmuştur. Kendini ifade etme iletişim becerisi ile yaş arasında ise anlamlı bir fark olmadığı ($p>,05$) görülmüştür. Kendini ifade etme iletişim becerisi ile sınıf arasında ise anlamlı bir fark olduğu ($p<,05$) tespit edilmiştir. Kendini ifade etme iletişim becerisi ile öğrencilerin iletişim dersi alma durumları arasındaysa anlamlı fark olduğu ($p<,05$) saptanmıştır. Bu bağlamda H_3 hipotezi kendini ifade etme iletişim becerisi açısından cinsiyet, sınıf ve iletişim dersi alma durumu açısından kabul edilirken, yaşa göre ise reddedilmiştir. Bu bağlamda H_3 hipotezi de kısmen kabul edilmiştir. Sıra ortalamalarına bakıldığında kadın öğrencilerin kendini ifade etme iletişim becerilerinin erkek öğrencileri göre daha fazla olduğu; ikinci sınıfta okuyan öğrencilerin birinci sınıflara nazaran kendilerini daha iyi ifade ettiklerini düşündükleri; iletişim dersi alan öğrencilerin yine kendini ifade etme iletişim becerilerine sahip olduklarını düşündükleri görülmektedir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmanın amacı ön lisans okuyan öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerinin kendini ifade etme iletişim becerisine etkisini ortaya koymaktır. Bunun yanında çalışmada öğrencilerin duygusal zekâ düzeyleri ve alt boyutları, kendini ifade etme iletişim becerileriyle demografik özellikleri arasında bir fark olup olmadığının araştırılması hedeflenmiştir. Araştırmada duygusal zekâ toplamı ve duygusal zekâ boyutlarından kendi duygularını değerlendirme, başkalarının duygularını değerlendirme ve duyguların kullanılması kendini ifade etme iletişim becerisini pozitif yönde ve anlamlı olarak etkilediği neticesine ulaşılmıştır. Duygusal zekânın alt boyutu olan duyguların düzenlenmesinin ise kendini ifade etme iletişim becerisini anlamlı olarak etkilemediği görülmüştür.

Elde edilen regresyon analizi sonuçları, ön lisans öğrencilerinin kendi duygularını değerlendirmesinin bir birim artması kendini ifade etme iletişim becerisini ortalama ,38; başkalarının duygularını değerlendirmesinin bir birim artması kendini ifade etme iletişim becerisini ortalama ,22; duyguların kullanılmasının bir birim artması ise kendini ifade etme iletişim becerisini ortalama ,28 artırmaktadır. Kendini ifade etme iletişim becerisini açıklamada modele en çok katkı sağlayan değişken kendi duygularını değerlendirmedir. Ayrıca duygusal zekâ alt boyutlarının birlikte kendini ifade etme iletişim becerisindeki değişimin %43'ünü açıklamaktadır. Duygusal zekâ toplamının ise kendini ifade etme iletişim becerisindeki değişimin %34'ünü açıkladığı görülmektedir. Çalışma sonucunda duygusal zekânın kendini ifade etme iletişim becerisini olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Bu sonuç, duygusal zekâyla kendini ifade etme iletişim becerisinin karşılıklı şekilde birbirini desteklediği anlamına geldiği söylenebilir. Yapılan araştırmalara bakıldığında duygusal zekânın iletişim becerisini olumlu açıdan etkilediği (Song, 2020; Büyükbeşe vd., 2017; Yousefi, 2016; Kaya vd., 2016; Taşlıyan vd. 2015; Gürşimşek vd., 2008) özellikle de duygusal zekânın kendini ifade etme iletişim becerisini pozitif yönde anlamlı şekilde etkilediği görülmektedir. Bu anlamda sonuç literatürdeki araştırmalar ile örtüşmektedir.

Demografik değişkenlere ilişkin yapılan farklılık testleri sonucunda duygusal zekâ ve alt boyutları ile cinsiyet, yaş ve sınıf arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Duygusal zekâ ve duygusal zekâyâ ait kendi duygularını değerlendirme, duyguların kullanılmasına ilişkin alt boyutları ile öğrencilerin iletişim dersi alma durumları arasında fark olduğu görülürken; duygusal zekâyâ ait alt boyut olan başkalarının duygularını değerlendirme ve duyguların düzenlenmesi ile öğrencilerin iletişim dersi alma durumları arasında fark olmadığı tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; iletişim dersi alan öğrencilerin kendi duygularını daha iyi değerlendirdikleri, duygularını kullanabilmede iyi olduklarını düşündükleri, ayrıca iletişim dersi alan öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerinin daha yüksek olduğu algısına sahip oldukları görülmektedir.

Cinsiyet değişkeni, öğrencilerin duygusal zekâ ve alt boyutları açısından anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu bulgu Taşkın vd. (2010)'nin araştırma tarafından desteklenmektedir. Erdoğan (2008) çalışmasında bireyin kendi duygularını, güçlü ve zayıf taraflarını bilmesi ve anlaması olarak ifade edilen kendi duygularını anlama ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark olmadığı neticesine ulaşmıştır. Ayrıca Özdemir ve Özdemir (2007) de araştırmalarında cinsiyet ile bireylerin duygusal zekâları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmişlerdir.

Yaş değişkeni, öğrencilerin duygusal zekâ ve alt boyutları açısından anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu durum öğrencilerin yaşlarının birbirine yakın olması ve duygusal zekâ düzeyleri açısından kendilerini çok da farklı algılamadıkları biçiminde ifade edilebilir. Örneğin; Kong (2017) çalışmasında yaş grupları arasında farklılık bulunmuştur ve bu anlamda sonuç farklılık göstermektedir.

Sınıf değişkeni, öğrencilerin duygusal zekâ düzeyi algıları yönünden anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Türken vd. (2016) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada sınıf değişkeniyle duygusal zekâ seviyesi arasında bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu anlamda çalışmada elde edilen bulgu desteklenmektedir.

İletişim dersi alma durumu, öğrencilerin duygusal zekâ düzeyleri bakımından anlamlı bir farklılık göstermektedir. Özellikle iletişim dersi alan öğrencilerin kendi duygularını daha iyi değerlendirdikleri, duygularını kullanabilmede iyi olduklarını düşündükleri ve duygusal zekâ düzeylerinin daha yüksek olduğu algısına sahip oldukları görülmektedir. Duygusal zekâ kendi duygularımızı tanımak ve onları doğru şekilde kullanmak açısından önemlidir. Kendini tanıyan ve duygularını yönetebilen kişilerin kendilerini ifade edebilme becerilerinin daha çok geliştiği söylenebilir. Duygusal zekâsı yüksek olan kişilerin kendini daha rahat ifade edebildikleri ve karşı tarafı daha net anlayabildikleri söylenebilir. İletişim dersinin amaçlarından biri de kişinin kendini ifade edebilmesinde öncelikle kendisini tanımasını ve duygularını kullanabilmesini sağlamaktır. Bu sayede karşı taraf ile iletişim kurmak daha etkili olacaktır. Mirzeoğlu (2005) öğretmenlik uygulama dersinin (staj), öğrencilerin sınıf içindeki iletişimlerine etkisini incelediği çalışmasında dersin alınmasının iletişim becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır. Bağlantılı kavramlar olan içerik açısından duygusal zekâ ve iletişimi destekleyen derslerin alınması öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerine katkı sağlayabilir. Bu bağlamda iletişim dersi alan kişilerin duygusal zekâ ve kendi duygularını ifade etme ve duyguların kullanılması alt boyutları açısından fark göstermesine dair bulgu literatür açısından desteklenmektedir.

Kendini ifade etme iletişim becerisi; cinsiyet, sınıf ve iletişim dersi alma durumu açısından farklılık gösterirken, yaşa göre ise anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre; kadın öğrencilerin kendini ifade etme iletişim becerilerinin erkek öğrencileri göre daha fazla olduğu; ikinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin birinci sınıflara göre kendilerini daha iyi ifade ettiklerini düşündükleri; iletişim dersi alan öğrencilerin yine kendini ifade etme iletişim becerilerine sahip olduklarını düşündükleri görülmektedir.

Cinsiyet değişkeni açısından üniversite öğrencilerine ilişkin literatürde yapılan araştırmalarda benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Çalışmalarda, kadın ve erkeklerin iletişim becerilerinin farklılık gösterdiği özellikle kadınların erkeklere nazaran yüksek düzeyde iletişim becerilerine sahip oldukları görülmüştür (Doğruluk vd., 2019; Arıcı ve Angın, 2017; Koç vd., 2015; Erigüç vd., 2013; Kılıçgil vd., 2009; Korkut, 1996). Kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre iletişim becerilerinin özellikle de kendini ifade etme iletişim becerilerinin daha iyi olması sosyalleşme süreci (Bugay ve Korkut-Owen, 2016) ile ifade edilmektedir. Literatürdeki çalışmalar kadınların beklentilerini, düşündüklerini ve endişelerini erkeklere nazaran sıklıkla ve daha açık şekilde ifade edebildiklerini ve kadınların arkadaş ilişkilerine daha çok önem ve değer verdiklerini ayrıca başkalarına karşı daha hassas ve insanlarla olmayı seven nitelikler sergilediklerini göstermektedir (Tepeköylü vd., 2009). Cinsiyet açısından kadın ve erkek öğrencilerin kendilerini ifade etme iletişim becerilerindeki farklılığı incelerken yetiştirme yeri ve yetiştirme tarzı gibi değişkenleri de araştırmak yol gösterici olabilecektir.

Sınıf değişkeni, öğrencilerin kendilerini ifade etme iletişim becerileri algıları yönünden anlamlı bir farklılık göstermektedir. İkinci sınıftaki öğrencilerin birinci sınıftaki öğrencilere nazaran kendilerini daha iyi ifade ettiklerini düşündükleri tespit edilmiştir. Bu bulgu Pehlivan (2005)'in çalışması tarafından desteklenmektedir. Çalışmada birinci sınıf ve sonuncu sınıfta okuyan öğrenciler arasında fark olduğu ve son sınıfta okuyan öğrencilerin iletişim becerileri algılarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuç son sınıfların üniversite öğrenimi boyunca aldıkları eğitimin, iletişim becerisi algılarını geliştirmiş olabileceğini ifade edebilir.

İletişim dersi alma durumu, öğrencilerin kendilerini ifade etme iletişim becerileri algıları yönünden anlamlı bir farklılık göstermektedir. Özellikle iletişim dersi alan öğrencilerin kendini ifade etme iletişim becerilerine sahip olduklarını düşündükleri görülmektedir. Mirzeoğlu (2005) öğretmenlik uygulama dersinin (staj), öğrencilerin sınıf içindeki iletişimlerine etkisini incelediği çalışmasında dersin alınmadan önce ve alındıktan sonra bazı iletişim becerilerini daha çok geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır. Bu bağlamda iletişim dersi alan öğrencilerin kendini ifade etme iletişim becerilerinin yüksek çıkması yapılan çalışmayı destekler niteliktedir (akt. Tepeköylü vd., 2009). Öğrencilerin iş hayatına dahil olmadan önce duygularını tanıma, onları kontrol etme ve iletişim becerilerini geliştirmede ders programlarının bu amaca yönelik düzenlenmesi önem taşımaktadır (Kuzu ve Eker, 2010, s. 14).

Yaş değişkeni, öğrencilerin kendilerini ifade etme iletişim becerileri algıları yönünden anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu bulgu literatürde yer alan bazı çalışmalar (Dülger Ceylan ve Atalar, 2018; Tepeköylü vd., 2009) tarafından desteklenmektedir. Bu durum öğrencilerin yaşlarının birbirine yakın olması ve iletişim becerilerinde kendilerini çok da farklı algılamadıkları biçiminde ifade edilebilir.

6. ÖNERİLER

Araştırmada, duygusal zekânın kendini ifade etme iletişim becerisine etkisi olduğu; duygusal zekâ ve kendi duygularını değerlendirme, duyguların kullanılmasına ilişkin alt boyutları ile öğrencilerin iletişim dersi alma durumları arasında ve kendini ifade etme iletişim becerisi; cinsiyet, sınıf ve iletişim dersi alma durumu açısından farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin kendi duygularını değerlendirebilmeleri, kullanabilmeleri ve kendilerini ifade etme iletişim becerilerini geliştirebilmeleri için iletişim dersi alma durumları önem arz etmekte olduğu söylenebilir. Özellikle iletişim dersi alan öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerinin ve kendini ifade edebilme becerilerinin daha iyi düzeyde olduğu ifade edilebilir. Ayrıca iletişim dersi alan öğrencilerin ikinci sınıf olduğu görülmekte ve ikinci sınıf öğrencileri kendilerini ifade etme iletişim becerilerinin daha iyi olduğunu düşünmektedirler. Bu bağlamda iletişim dersi almanın iletişim becerilerinin gelişmesinde ve özellikle bireylerin kendilerini daha rahat ifade edebilmelerine katkıda bulunduğu söylenebilir. Bu nedenle öğrencilerin aldıkları derslerin onların kişisel gelişimlerine ve iletişim becerilerinin farkında olmalarına katkıda bulunduğu aşıkârdır.

Araştırma bulguları da göz önüne alınarak birtakım öneriler getirilmiştir. Bunlar:

- Öğrencilerin ikinci sınıfta aldıkları iletişim içerikli derslerin birinci sınıftan itibaren verilmesi öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade edebilmesine katkıda bulunabileceği söylenebilir. Bu nedenle iletişim içerikli derslerin birinci sınıfta verilmesi önerilmektedir.
- Kişisel gelişimi destekleyen iletişim içerikli dersleri aktaran kişilerin alanında uzman olmalarına dikkat edilmesi daha olumlu sonuçlara ulaşılmasında katkı sağlayabilecektir. Bu nedenle uzman desteği sağlanması önerilmektedir.
- Öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerine katkıda bulunmak ve iletişim becerilerini geliştirmek adına alanında eğitimler, seminerler verilebilir. Bu etkinliklerin belirli periyotlarda yapılması ve motive edici araçlarla (katılım sertifikası, referans olma vb.) katılımın artırılması önerilmektedir.
- Bölüm danışmanlarının öğrencilerin kişisel gelişimlerini destekleyecek yapıcı bir tutum içinde davranmaları bu yönde gelişmelerine olumlu katkı sağlayabilecektir. Bu nedenle özellikle meslek yüksekokullarında öğrenci danışmanlığı kavramı yalnızca öğrenci işlerinin işlemlerine aracı olunması şeklinde algılanmamalıdır. Öğrenci danışmanlığı nitelikleri ve görevleri yeniden revize edilmeli ve uygulama kısmını güçlendirici adımlar atılmalıdır. Bu anlamda üniversitelerin bu duruma hassasiyetle yaklaşımları ve önemini aracı olan danışmanlara etkin biçimde aktarabilmeleri, uygulama alanının daha etkin biçimde işleminde katkı sağlayacaktır.

Pandemi döneminde online eğitimin getirmiş olduğu avantaj ve dezavantajlar da kendini ifade etme iletişim becerileri açısından değerlendirilmesi gereken bir konudur. Bu anlamda öğrencilerin yüzyüze ve online iletişim

kurmaları açısından kendilerini ifade etme becerileri irdelenebilir. Günümüz dünyasında teknolojinin hızla ilerlemesi ve dijitalleşme ile birlikte artık iş hayatında da birçok firmanın online mülakat tercihi sebebiyle öğrencilerin bu duruma da hazırlıklı olmaları açısından hem teknoloji kullanımı hem de iletişim içerikli iş dünyasına hazırlayacak eğitimlerin verilmesinin katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yapılan çalışmaya katılan bireylere kolayda örneklem yoluyla ulaşıldığı için sonuçlar genellenebilirlik açısından sınırlıdır. Araştırmanın sadece Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Hayrabolu Meslek Yüksekokulunda sosyal bilimler alanındaki bölümlerde öğrenim gören, ön lisans seviyesindeki öğrencilere uygulanması çalışmanın önem arz eden bir kısıttır. Bu sebeple, farklı alanlarda yer alan bölümlerde yapılacak çalışmalardan daha farklı neticeler alınabilir. Farklı illerdeki üniversite öğrencilerinden veya farklı sektörlerde çalışan bireylerden sağlanacak verilerle daha genel neticelere ulaşılabilir. Ayrıca kullanılan ölçekler bireylerin algısını ölçtüğünden dolayı zekâ ve beceri gibi olumlu kavramların kendilerinde olduğunu göstermek istemeleri düşüncesi nedeniyle sonuçların yanıltıcı nitelikte olma ihtimali olabilir. Bu nedenle grup odak görüşmeleri gibi farklı teknikler kullanılarak da duygusal zekâ ve iletişim becerileri algıları anlaşılabilir ve bu yönde farklı konulara ilişkin algıları da anlaşılabilir çalışılarak birey bazında öğrencilerin gelişimlerine katkıda bulunulabilir.

YAZARIN BEYANI

Katkı Oranı Beyanı: Yazar, çalışmanın tümüne tek başına katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı: Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

KAYNAKÇA

- Alghorbany, A. ve Hamzah, H. (2020). The interplay between emotional intelligence, oral communication skills and second language speaking anxiety: A structural equation modeling approach. *3L: Language, Linguistics, Literature*, 26(1), 44-59.
- Akbolat, M. ve Işık, O. (2012). Sağlık çalışanlarının duygusal zekâ düzeylerinin motivasyonlarına etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(32), 109-124.
- Aktaş, Ö. ve Kaya, İ. (2015). Yönetici asistanlarının duygusal zekâları ile motivasyonları arasındaki ilişkinin araştırılmasına yönelik bir uygulama çalışması. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 14.BÜROKON Özel Sayısı, 273-292.
- Altunışık, R., Coşkun R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım E. (2012). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri SPSS uygulamalı*. Sakarya Yayıncılık.
- Amini, M., Amini, M., Nabiee, P. ve Delavari, S. (2019) The relationship between emotional intelligence and communication skills in healthcare staff. *Shiraz E Medical Journal*, 20(4), 1-3.
- Arıcı, İ. ve Angın, Y. (2017). İlahiyat fakültesi öğrencilerinin iletişim beceri düzeyleri. *Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (8), 199-219.
- Bertan, S. (2009). Turizmin çevre üzerinde yarattığı etkiler: Pamukkale örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 20(2), 204-214.
- Bora, E. ve Baysan, L. (2009). Empati ölçeği-Türkçe formunun üniversite öğrencilerinde psikometrik özellikleri. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 19(1), 39-47.
- Boz, C., Biçer, T., Serter, K., Kara, K. E ve Şentuna, M. (2021). Spor yöneticilerinin iletişim beceri düzeylerinin işgörenlerin motivasyonu üzerine etkisi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(1), 492-502.
- Bugay, A. ve Korkut-Owen, F. (2016). İletişim becerilerinin yordayıcıları: Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı, benlik saygısı, dışa dönüklük ve cinsiyet. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 542-554.
- Büyükbeşe, T., Direkçi, E. ve Erşahan, B. (2017). Üniversite öğrencilerinin duygusal zekâlarının iletişim becerilerine ve bireysel yenilikçilik seviyelerine etkisi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(2), 221-236.

- Cherry, M. G., Fletcher, I. ve O'Sullivan, H. (2013). Exploring the relationships among attachment, emotional intelligence and communication. *Medical Education*, 47(3), 317-325.
- Cinel, M. ve Oğan, E. (2021). İş hayatında duygusal zekâ ve kariyer uyum yeteneği arasındaki ilişki. *Alanya Akademik Bakış*, 5(1), 369-391.
- Çavuş, F., Yakut, E. ve Kara, E. (2015). Çalışanların duygusal zekâ ve çatışma çözme stilleri ilişkisi: Turizm sektöründe bir araştırma (Osmaniye örneği). *Research journal of Business and Management*, 2(1), 1-17.
- Çetinkaya, Ö. ve Alparslan, A. M. (2011). Duygusal zekânın iletişim becerileri üzerine etkisi: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(1), 363-377.
- Decety, J. ve Yoder, K. J. (2016). Empathy and motivation for justice: Cognitive empathy and concern, but not emotional empathy, predict sensitivity to injustice for others. *Social Neuroscience*, 11(1), 1-14.
- Dülger Ceylan, E. ve Atalar, A. D. (2018). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinin değişkenlere göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 98-114.
- Doğruluk, S., Mutluay, Y. ve Baysal, S. (2019). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Scientific Educational Studies*, 3(1), 1-28.
- Ekici, C. (2020). İlkokul yöneticileri ile öğretmenler arasındaki iletişim durumlarının incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 292-311.
- Elkatmış, M. ve Ünal, E. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının iletişim beceri düzeylerine yönelik bir çalışma. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 107-122.
- Erdoğan, M. Y. (2008). Duygusal zekânın bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 62-76.
- Erigüç, G., Şener, T. ve Eriş, H. (2013). İletişim becerilerinin değerlendirilmesi: Bir meslek yüksekokulu öğrencileri örneği. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 16(1), 45-65.
- Gunkel, M., Schlägel, C. ve Engle, R. L. (2014). Culture's influence on emotional intelligence: An empirical study of nine countries. *Journal of International Management*, 20(2), 256-274.
- Gül, E. ve Güney, A. (2019). Duygusal zekâ ve iletişim becerileri arasındaki ilişki. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 141-158.
- Gürşimşek, I., Vural, E. D. ve Demirsöz S. E. (2008). Öğretmen adaylarının duygusal zekâları ile iletişim becerileri arasındaki ilişki. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 1-11.
- Hırlak, B., Taşlıyan, M., Fidan, E. ve Gül, H. (2017). Duygusal zekânın iş performansı ve bazı demografik özellikler ile ilişkisi: Kahramanmaraş'ta üretim sektöründe bir uygulama. *Kesit Akademi Dergisi*, 3(9), 108-130.
- Hu, X. ve He, T. (2018). A study of the influence of emotional intelligence on individual innovation behaviour. *Journal of Applied Management and Investments*, 7(2), 113-124.
- İsmen, A. (2004). Duygusal zekâ ve aile işlevleri arasındaki ilişki. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(11), 55-75.
- İyibaş, M. ve Akın, M. (2021). Öğrencilerin duygusal zekâ düzeyleriyle akademik başarıları arasındaki ilişkinin analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (57), 188-218.
- Jaeger, A. J. (2003). Job competencies and the curriculum: An inquiry into emotional intelligence in graduate professional education. *Research in Higher Education*, 44(6), 615-639.
- Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (5. Baskı). Asil Yayın Dağıtım.
- Kaya, F., Kanık, P. ve Alkın, S. (2016). Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin duygusal zekâ ve iletişim becerileri düzeylerinin karşılaştırılması. *International Online Journal of Educational Sciences*, 8(1), 229-244.

- Kılıçgil, E., Bilir, P., Özdiñç, Ö., Erođlu, K. ve Erođlu, B. (2009). İki farklı üniversitenin beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 19-28.
- Kiremitçi, O. ve Canpolat, A. M. (2014). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin çoklu zekâ alanlarının üstbilişsel farkındalık ve problem çözme becerilerini belirlemedeki rolü. *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(3), 118-126.
- Kunnanatt, J. T. (2004). Emotional intelligence: The new science of interpersonal effectiveness. *Human Resource Development Quarterly*, 15(4), 489-495.
- Kuzu, A. ve Eker, F. (2010). Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ ve iletişim becerilerinin diğer üniversite öğrencileri ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi. *Turkish Journal of Research & Development in Nursing*, 12(3), 14-29.
- Koç, B., Terzi, Y. ve Gül, A. (2015). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ile kişilerarası problem çözme becerileri arasındaki ilişki. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(1), 369-390.
- Kong, F. (2017). The validity of the Wong and Law emotional intelligence scale in a Chinese sample: Tests of measurement invariance and latent mean differences across gender and age. *Personality and Individual Differences*, 116, 29-31.
- Korkut-Owen, F. ve Bugay, A. (2014). İletişim becerileri ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 51-64.
- Korkut, F. (1996). İletişim becerileri değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi: Güvenirlik ve geçerlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 18-23.
- Li, T., Saklofske, D. H., Bowden, S. C., Yan, G. ve Fung, T. S. (2012). The measurement invariance of the Wong and Law emotional intelligence scale (WLEIS) across three Chinese University student groups from Canada and China. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 30(4), 439-452.
- Libbrecht, N., De Beuckelaer, A., Lievens, F. ve Rockstuhl, T. (2012). Measurement invariance of the Wong and Law emotional intelligence scale scores: Does the measurement structure hold across far eastern and european countries. *Applied Psychology: An International Review*, 63(2), 223-237.
- Lopes, P. N., Grewal, D., Kadis, J., Gall, M. ve Salovey, P. (2006). Evidence that emotional intelligence is related to job performance and affect and attitudes at work. *Psicothema*, 18, 132-138.
- Lorcu, F. (2015). *Örneklerle veri analizi SPSS uygulamalı*. Detay Yayıncılık.
- Mirzeoğlu, N. (2005). Örgütsel çatışma ve yönetimi: spor eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında bir uygulama. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 51-56.
- Morand, D. A. (2001). The emotional intelligence of managers: Assessing the construct validity of a nonverbal measure of "people skills". *Journal of Business and Psychology*, 16(1), 21-33.
- Pehlivan, B. K. (2005). Öğretmen adaylarının iletişim becerisi algıları üzerine bir çalışma. *İlköğretim-Online*, 4(2), 17-23.
- Pelit, E., Karaçor, M. ve Kılıç, İ. (2018). Duygusal zekânın iletişim becerilerine etkisi: Turizm öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), 85-107.
- Pınarcık, S., Sali, G. ve Altındış, M. N. (2016). Okul öncesi öğretmen adaylarının duygusal zekâları ve iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Asian Journal of Instruction*, 4(1), 34-44.
- Polat, S. ve Aktop, E. (2010). Öğretmenlerin duygusal zekâ ve örgütsel destek algılarının girişimcilik davranışlarına etkisi. *Akademik Bakış Dergisi*, 22, 1-20.
- Pursun, T. ve Efiltili, E. (2019). The analysing of the emotional intelligence scores of the special education teacher candidates for the predictor of multiple intelligences areas. *European Journal of Educational Research*, 8(2), 409-420.

- Raeissi, P., Zandian, H., Mirzarahimy, T., Delavari, S., Zahirian Moghadam, T. ve Rahimi, G. (2019). Relationship between communication skills and emotional intelligence among nurses. *Nursing Management*, 26(2), 31-35.
- Salovey, P. ve Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, cognition and personality*, 9(3), 185-211.
- Sample Size Calculator. (2021). <https://www.surveysystem.com/sscalc.htm> adresinden 22 Ocak 2021 tarihinde alınmıştır.
- Song, Y. H. (2020). The structural relationships among emotional intelligence, communication ability, collective intelligence, learning satisfaction and persistence in collaborative learning of the college classroom. *Journal of Convergence for Information Technology*, 10(1), 120-127.
- Taşkın, A. K., Taşğın, Ö., Başaran, M. H. ve Taşkın, C. (2010). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinde duygusal zekâ düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 12(2), 98-103.
- Taşlıyan, M., Hırlak, B. ve Harbalıoğlu, M. (2015). Duygusal zekâ, iletişim becerileri ve akademik başarı arasındaki ilişki: Üniversite öğrencilerine bir uygulama. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 2(3), 45-58.
- Tepeköylü Öztürk, Ö. ve Soytürk, M. (2019). Sporcu algılarına göre antrenör iletişim becerileri. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1/1), 587-594.
- Tepeköylü, Ö., Soytürk, M. ve Çamlıyer, H. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu (BESYO) öğrencilerinin iletişim becerisi algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, VII(3), 115-124.
- Topal, M., Eydurhan, E., Yağanoğlu, A. M., Sönmez, A. ve Keskin, S. (2010). Çoklu doğrusal bağlantı durumunda ridge ve temel bileşenler regresyon analiz yöntemlerinin kullanımı. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 41(1), 53-57.
- Tuncer, M. ve Demiralp, M. (2016). Psikiyatri kliniklerinde çalışan hemşirelerde duygusal zekâ ve iletişim becerileri ilişkisi: Çok merkezli bir çalışma. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 15(5), 389-395.
- Turhan, M. ve Çetinsöz, B. C. (2019). Duygusal zekâ ve motivasyon arasındaki ilişki: Turizm programı öğrencileri üzerine bir araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(69), 268-287.
- Türken, H., Es, B. ve Çalım, S. (2016). Öğrenci ebelerin duygusal zekâları ile iletişim becerileri arasındaki ilişki. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 447-452.
- Türker, A. ve Özalın Türker, G. (2017). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri düzeylerinin turizm sektöründe kalma eğilimlerine etkisi Ortaca MYO örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(48), 206-222.
- Okkay, İ. ve Bal, F. (2021). İletişim teknolojileri ve değişen empati kavramı. *Humanistic Perspective*, 3(1), 195-208.
- Oyur, E., Mercan, N., Şaylan, O. ve Buran, A. (2012). İş ortamında duyguları ifade etme ve iletişim becerileri üzerine bir araştırma. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 97-106.
- Özdemir, A. Y. ve Özdemir, A. (2007). Duygusal zekâ ve çatışma yönetimi stratejileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi: Üniversitede çalışan akademik ve idari personel üzerine uygulama. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18), 393-410.
- Wong, C. S., Law, K. S. (2002). The effects of leader and follower emotional intelligence on performance and attitude: An exploratory study. *Leadership Quarterly*, 13, 243-274.
- Yaşlıoğlu, M., Pekdemir, I. ve Toplu, D. (2013). Duygusal zekâ ve çatışma yönetimin yöntemleri arasındaki ilişki ve bu ilişkide lider üye etkileşiminin rolü. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 11(22), 191-220.
- Yorulmaz, M. ve Kırış, R. (2019). Duygusal zekâ ile iletişim becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi. 4. *International Health Sciences and Management Conference 2019-İstanbul*, 128-131.
- Yousefi F. (2006). The relationship between emotional intelligence and communication skills in the university students. *Developmental Psychology Journal of Iran Psychologist*, 3(9), 5-13.